

SCRIITORII MOLDOVEI - COPILOR

NICOLAI COSTENCO

CHIȘINĂU 2013

„Sunt cetățean al țării poeziei...”

(Nicolai Costenco)

Poetul, prozatorul, publicistul, traducătorul Nicolai Costenco s-a născut la 21 decembrie 1913, la Chișinău, din căsătoria lui Fiodor Costenco-Radzeiovski (care potrivit afirmației viitorului scriitor, era nobil – „graf” cu rădăcini polono-ruso-moldovene), cu Maria lui Gheorghe Leahu – o răzășcă din județul Orhei.

Și-a făcut studiile la Școala Primară Ortodoxă din Chișinău, la Liceul „B. P. Hasdeu” din Chișinău (1928-1932), după care a urmat Facultatea de Drept a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (1932-1936), paralel înscriindu-se și la Facultatea de Litere. A lucrat redactor la revista „Viața Basarabiei” (1934-1937), secretar al Societății Scriitorilor din Basarabia (1940), șef al secției literare la Teatrul Moldovenesc de Stat (1941). Din 1941 până în 1956 a fost deportat în Siberia pentru faptul că s-a opus introducerii alfabetului rusesc și rusificării în Basarabia sovietizată.

A debutat ca poet în 1932 în „Cuvântul liber” de la București, unde publică câteva poezii însoțite de un cuvânt introductiv semnat de Demostene Botez. Ca prozator și critic literar a debutat în 1934, în revista „Viața Basarabiei”, publicându-și articole, eseuri, traduceri, fragmente de proză artistică.

Debutul editorial s-a produs în 1937 cu placheta *Poezii*. Autor al volumelor de poezii *Ore* (1939), *Cleopatra* (1939), *Poezii alese* (1957), *Poezii noi* (1960), *Neamul* (1969), *Tărie* (1972), *Poezii și poeme* (1983), *Euritmii* (1990), *Elegii păgâne* (1993); al romanului *Severograd* (vol. I în 1963, vol. II în 1970); al culegerii de nuvele *Norocul omului* (1966) ș. a. Pentru copii a editat volumele *Luci, soare, luci!* (1963), *Mugur, mugurel* (1967) ș. a.

S-a manifestat și ca traducător: *Iliada* de Homer, *Viața nouă* de Dante, *Descrierea Moldovei* de D. Cantemir, *Crimă și pedeapsă* de F. Dostoievski, *Demonul* de M. Lermontov, *Bătrâna Izerghil* de M. Gorki, *Pagini alese* de A. Tolstoi, *Versuri* de E. Evtuşenko, *Povestiri* de Iu. Naghibin ș.a.

Este Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova din 1940.

A fost decorat cu Medalia „Pentru vitejie în muncă” (1960), Medalia „Veteran al Muncii” (1975), Premiul de Stat al RSSM (1988, pentru cartea *Poezii și poeme*), Titlul Onorific „Scriitor al Poporului” (1990).

Membru de Onoare al Adunării generale a Academiei de Științe din Moldova (1992).

Nicolai Costenco încetează din viață la 20 iulie 1993 și este înmormântat în Cimitirul Central Ortodox din Chișinău.

La 3 mai 2001 a fost dezvelit bustul de bronz al scriitorului în fața blocului de pe bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt, unde a locuit poetul (sculptor B. Dubrovin, arhitect V. Nița).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

Coroana cu aripi de erete: versuri / Nicolai Costenco. – Ch.: Editura Uniunii Scriitorilor, 1995. – 32 p.

Elegii păgâne / Nicolai Costenco; il.: A. Ussow. – Ch.; București: Litera Internațional, 2004. – 408 p.: il. – (Biblioteca școlară, serie nouă; nr. 476).

Euritmii: versuri / Nicolai Costenco. – Ch.: Hyperion, 1990. – 138 p.

Libertăți: versuri inedite / Nicolai Costenco; cop.: M. Bacinschi; des.: E. Garștea. – Ch.: ARC, 2003. – 70 p.

Mugur, mugurel: versuri / Nicolai Costenco. – Ch.: Cartea moldovenească, 1967. – 135 p.

Povestea vulturului: memorii. Cartea întâi / Nicolai Costenco. – Ch.: ARC, 1998. – 230 p.

Urmașilor: versuri / Nicolai Costenco; il.: E. Zavtur. – Ch.: Cartea Moldovei, 2007. – 296 p. – (Colecție pentru elevi, studenți).

Referințe critice

Cimpoi, Mihai. [Nicolai Costenco] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ch., 1997. – P. 172-173.

Ciocanu, Anatol. Costenco Nicolai / Anatol Ciocanu // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia. 1812-2010. – Ch., 2010. – P. 171-174.

Ciocanu, Ion. Nicolai Costenco // Ciocanu Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova. – Ch., 1998. – P. 47-56.

Ciocanu, Ion. Nicolai Costenco – epistolier // Ciocanu Ion. Salahorind...: Articole, cronici, portrete și medalioane literare. Eseuri răzlețe. – Ch., 2008. – P. 16-22.

Nicolai Costenco // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – București; Ch., 2005. – P. 197-218.

Nicolai Costenco // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: M. Harea; E. Cugut. – Ch., 2004. – 109-114p.

Lungu, Eugen. Nicolai Costenco // Lungu, Eugen. Spații și oglinzi. – Ch., 2009. – P. 181-183.

Șpac, Ion. Nicolai F. Costenco la „Viața Basarabiei” // Șpac, Ion. Pagini de istorie a presei periodice basarabene. – Ch., 2010. – P. 120-132.

Banțoș, Ana. Literatura de la Est de Prut și reflexele brutalității istoriei. Nicolai Costenco / Ana Banțoș // Limba română. – 2013. – Nr. 1-4. – P. 10-32.

Bilețchi, Nicolae. Necesitatea unei relecturi / Nicolae Bilețchi // Lit. și arta. – 2013. – 19 dec.. – P. 4.

Ciocanu, Ion. Lirica postumă a lui Nicolai Costenco / Ion Ciocanu // Lit. și arta. – 2013. – 5 sept. – P. 5.

Dedicații lirice

Ciocanu, Anatol. Cuvânt într-adevăr rostit: pentru Nicolai Costenco // Ciocanu Anatol. Apropierea de țarm. – Ch., 2010. – P. 118-119.

Negriș, Alexandru. Odă soarelui: pentru Nicolai Costenco // Negriș Alexandru. Amurguri cu privighetori: poeme. – Ch., 2011. – P. 42.

Zadnițu, Petru. Băiatul mamei: lui Nicolai Costenco // Zadnițu, Petru. Înselat de depărtări. – Ch., 2007. – P. 137-138.

Referințe

E o poezie vulcanică ce găsește pentru lava interioară a trăirii erupții exterioare de foc și nori de cenușă. Versurile vin năvalnice și fierbinți, fumeoase sau vapoase, cu pietrele care au dovedit să le desprindă la ieșirea prin „craterul” îngust al gândului, stăpâne fiind imediatitatea, impetuoșitatea, deschiderea. Se mizează pe contactul direct, nemijlocit cu realul...

Mihai Cimpoi

Autor cu un destin dramatic, dar cu o acută putere creatoare. (...) înainte de orice, Nicolai Costenco a fost și a rămas liric. Orice formulă ar fi încercat, ...el și-a pus în evidență sensibilitatea lirică, dragostea pentru armonia cuvântului și a versului, simțul ritmului și al structurii.

Eliza Botezatu

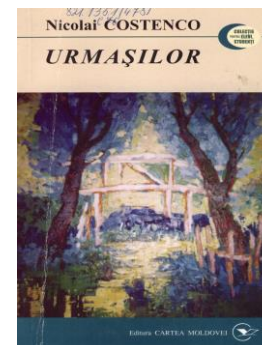
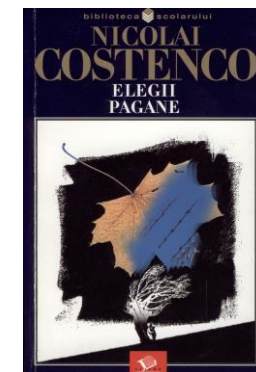
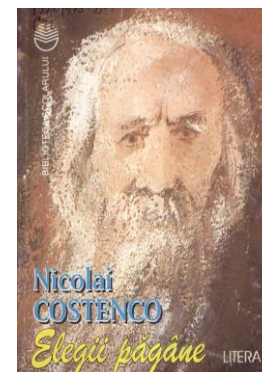
Poeziile și poemele sale învederează o patimă rară pentru tot ce e viață, dreptate, demnitate. Ele sunt un rechizitoriu neiertător împotriva morții, înșelăciunii, micimii de suflet.

Ion Ciocanu

Nicolai Costenco ține de tagma poezilor adevărați, veritabili, unul din rarii indivizi dedicați numai și numai poeziei. Talentul său viguros l-a făcut să urce încă din tinerețe pe culmile spiritualității umane, înălțând o dată cu el și numele poporului care l-a născut...

Prin el, cu demnitate și bărbăție, vorbea poporul, iar el, poetul, și-l iubea, punându-și tot harul în cuvântul neamului, ridicându-l între civilizații pe locul său care îl merită, ca un popor cu un suflet genial ce îl avea și îl are.

Gheorghe Vodă

Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Claudia Balaban